

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.04.2002, sp. zn. 29 Odo 519/2001, ECLI:CZ:NS:2002:29.ODO.519.2001.1

Číslo: 18/2003

Právní věta: Sedmdesáti procenty výtěžku zpeněžení připadajícího na zajištěného věřitele ve smyslu ustanovení § 28 odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů se rozumí sedmdesát procent z částky dosažené zpeněžením té věci, práva nebo pohledávky, jež zajišťuje jeho pohledávku, po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky (§ 28 odst. 1 tohoto zákona), a to maximálně do výše zajištěné pohledávky. V pořadí další zajištěný věřitel může být postupem podle uvedeného ustanovení uspokojen jen v rozsahu, v němž sedmdesáti procenty výtěžku zpeněžení nebyla beze zbytku uspokojena pohledávka v pořadí prvního zajištěného věřitele. Nedostalo-li se zajištěnému věřiteli zcela nebo zčásti sedmdesát procent výtěžku zpeněžení na něj připadajícího podle § 28 citovaného zákona do dne rozvrhu, bude jeho pohledávka z téhož zdroje do této výše uhrazena při rozvrhu. Jestliže bylo rozvrhové usnesení vydáno po 1. květnu 2000, rozvrhne soud výtěžek zpeněžení majetku konkursní podstaty podle ustanovení zákona č. 328/1991 Sb. ve znění zákona č. 105/2000 Sb., i když pohledávky konkursních věřitelů byly přezkoumány a zjištěny před 1. květnem 2000.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.04.2002

Spisová značka: 29 Odo 519/2001

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 151a odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 165 odst. 1 předpisu č. 40/1964Sb.
§ 28 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 30 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 31 předpisu č. 328/1991Sb.
§ 32 předpisu č. 105/2000Sb.
§ 32 předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v P r a z e rozvrhovým usnesením ze dne 9. 11. 2000 rozvrhl čistý výtěžek zpeněžení majetku konkursní podstaty úpadkyně tak, že do výše 0,2989533 procent se uspokojují zjištěné pohledávky druhé třídy celkem třiceti osmi konkursních věřitelů, přičemž konkursnímu věřiteli č. 9, A. P., a. s., takto přikázal na úhradu jeho pohledávky ve výši 4 000 000 Kč

částku 11 958,13 Kč a konkursnímu věřiteli č. 13, I. H., spol. s r. o., na úhradu jeho pohledávky ve výši 1 016 428,85 Kč částku 3038,65 Kč (bod I. výroku usnesení). Dále uložil správci konkursní podstaty úpadce zajistit splnění usnesení do patnácti dnů od právní moci, s tím, že o splnění rozvrhu podá soudu písemnou zprávu do dvaceti dnů od právní moci usnesení.

Soud vyšel z toho, že konečnou zprávu o zpeněžení majetku konkursní podstaty schválil usnesením ze dne 7. 9. 2000, jež nabylo právní moci dne 11. 10. 2000. Uzavřel, že po vyplacení všech pohledávek za podstatou, včetně odměny správce konkursní podstaty, pracovních pohledávek a vydání výtěžku odděleným věřitelům, činí čistý výtěžek zpeněžení majetku konkursní podstaty 243 364,80 Kč. Pohledávek první třídy zde není a celková suma zjištěných neuspokojených pohledávek druhé třídy činí 81 405 612,10 Kč, takže k poměrnému uspokojení pohledávek připadá na každého z konkursních věřitelů částka odpovídající 0,2989533 procentům jejich zjištěných pohledávek druhé třídy.

Přitom soud na základě přechodných ustanovení k zákonu č. 105/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dospěl k závěru, že pořadí, v jakém se jednotlivé pohledávky uspokojují, je s účinností od 1. května 2000 dáno novým zněním ustanovení § 32 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“). V daném případě byly z celkového výtěžku zpeněžení majetku konkursní podstaty uspokojeny všechny pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2 ZKV) i pracovní nároky (§ 31 odst. 3 ZKV). Částečně byly uspokojeny pohledávky oddělených věřitelů (konkursních věřitelů č. 9 a 13), a to pohledávka konkursního věřitele č. 9 do výše 2 438 499,80 Kč a pohledávka konkursního věřitele č. 13 do výše 711 500,20 Kč, vydáním výtěžku ze zpeněžení pohledávek na ně připadajícího.

K odvolání konkursního věřitele č. 13 V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 19. 6. 2001 usnesení soudu prvního stupně potvrdil (bod I. výroku). Podle odvolacího soudu částky 2 438 499,80 Kč a 711 500,20 Kč vyplacené odděleným věřitelům v průběhu konkursu se souhlasem soudu prvního stupně (uděleným usnesením ze dne 27. 4. 2000) odpovídají 70 % pohledávky odvolatele ve výši 1 016 428,85 Kč zajištěné zástavním právem k nemovitosti (obchodnímu domu D. v katastrálním území a obci N.) a 70 % výtěžku zpeněžení této zástavy (který činil 4 500 000 Kč) připadajícím na uspokojení pohledávky konkursního věřitele č. 9 ve výši 30 000 000 Kč (podle rozvrhového usnesení však byla pohledávka tohoto věřitele zjištěna jen v rozsahu 4 000 000 Kč), zajištěné zástavním právem zřízeným k téže nemovitosti, to jest 70 % z částky 3 483 571 Kč, odpovídající zbytku výtěžku po odpočtu odvolatelovy pohledávky. Vydání pouze části výtěžku zpeněžení zástavy odděleným věřitelům bylo odůvodněno tím, že výtěžek zpeněžení ostatního majetku konkursní podstaty nepostačoval k úhradě odměny a výdajů správce a k úhradě nákladů spojených s udržováním a správou podstaty, přičemž odměnu správce nebylo možné v plném rozsahu uhradit ani ze zálohy na náklady konkursu. Námitku odvolatele, že soud prvního stupně nesprávně vyložil ustanovení § 28 ZKV ve znění účinném do 30. 4. 2000, jelikož měl nejprve zjistit, kolik činí 70 % z výtěžku zpeněžení zástavy a z této částky pak podle pořadí jejich nároku uspokojit oddělené věřitele, odvolací soud odmítl jako nedůvodnou. Omezení co do rozsahu uspokojení zajištěné pohledávky dle § 28 odst. 4 ZKV postihuje dle přesvědčení odvolacího soudu každého ze zjištěných věřitelů, tedy i prvního v pořadí. Tuto zásadu soud prvního stupně respektoval.

Vůli zajistit uspokojení ostatních pohledávek na úkor oddělených věřitelů vyjádřil zákonodárce v zákoně č. 105/2000 Sb., tím, že v ustanovení § 28 odst. 4 ZKV striktně omezil uspokojení oddělených věřitelů 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího, s tím, že neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří. Na rozdíl od předchozí úpravy tedy omezení vydání výtěžku oddělenému věřiteli již není podmíněno potřebou zajistit prostředky na úhradu odměny a výdajů správce a na úhradu nákladů spojených s udržováním a správou podstaty. Nelze pominout ani to, že podle dřívější úpravy byla neuspokojená část pohledávky každého odděleného věřitele uspokojována v rozvrhu přednostně (§ 31 odst. 1 ZKV ve znění účinném

do 30. dubna 2000), zatímco podle úpravy účinné od 1. května 2000 oddělení věřitelé takové právo nemají. Vzhledem k obsahu přechodných ustanovení zákona č. 105/2000 Sb. postupoval soud prvního stupně správně podle úpravy účinné od 1. května 2000 ve znění dalších změn provedených zákony č. 214/2000 Sb. a č. 370/2000 Sb., a tu část pohledávek oddělených věřitelů, která nebyla uspokojena před rozvrhem, uspokojil v rozvrhu podle povahy pohledávek, tedy spolu s ostatními pohledávkami druhé třídy. Proti svému usnesení připustil odvolací soud dovolání (bod II. výroku), maje za to, že řešení otázky uspokojení oddělených věřitelů postupem podle ustanovení § 28 ZKV je po právní stránce zásadního významu.

Konkursní věřitel č. 13, I. H., spol. s r. o., podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., uváděje, že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Konkrétně dovolatel namítá, že odvolací soud nevyložil ustanovení § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 v souladu s jeho jazykovým vyjádřením, ani systematicky, v souvislosti s ustanovením § 28 odst. 2, věty druhé, ZKV. Měla-li by pohledávka odděleného věřitele býti uspokojena tak, že mu lze vydat nejvýše 70 % jeho pohledávky, muselo by to být v zákoně takto vyjádřeno. Odvolací soud nevzal při výkladu ustanovení § 28 odst. 4 ZKV v úvahu jeho souvislost s ustanovením § 28 odst. 2, věty druhé, ZKV, kde ze slov „Nebyla-li zajištěná pohledávka plně uspokojena“, plyne, že uvedené ustanovení předvídá možnost, že zajištěná pohledávka může být plně uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky sloužících k zajištění. Pouze pro případ, že zajištěná pohledávka nebude plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 ZKV. Jestliže by každý oddělený věřitel, tedy i věřitel pohledávky zajištěné např. zástavním právem v prvním pořadí, mohl být uspokojen nejvýše do 70 % své pohledávky, pak by žádná zajištěná pohledávka nemohla být uspokojena v plném rozsahu, což je v rozporu s ustanovením § 28 odst. 2, věty druhé, ZKV. Odtud tedy vyplývá, že mělo být nejprve vypočteno 70 % z výtěžku zpeněžení zástavy, což (z částky 4 500 000 Kč) činí částku 3 150 000 Kč. Dovolateli pak měl být vyplacen jako zástavnímu věřiteli v prvním pořadí výtěžek v plné výši, to jest částka 1 016 428,85 Kč a konkursnímu věřiteli č. 9 jako zástavnímu věřiteli ve druhém pořadí vzhledem k výši pohledávky celý zbytek, tedy 2 133 571,15 Kč. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud usnesení soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001). O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud věc – ve shodě s bodem 15. hlavy první, části dvanácté zákona č. 30/2000 Sb. – rovněž projednal podle dosavadního znění občanského soudního řádu.

Dovolání je přípustné dle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. a je i důvodné. N e j v y š š í s o u d proto rozhodnutí soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vady, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti, nejsou dovoláním namítány a z obsahu spisu se nepodávají; dovolacím důvodem dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., je pak dovolací soud vázán včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (srov. § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že odvolací soud nevymezil právně významné otázky, pro něž připustil dovolání, výrokem rozhodnutí (srov. nález Ústavního soudu z 20. 2. 1997, sp. zn. [III ÚS 253/96](#), otištěný v příloze sešitu č. 7, ročníku 1997, Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), je dovolání přípustné pro

všechny právní otázky, na nichž napadené rozhodnutí spočívá a jejichž řešení bylo dovoláním zpochybněno. Úkolem Nejvyššího soudu tedy je prověřit správnost závěrů odvolacího soudu o způsobu a rozsahu uspokojení oddělených věřitelů v konkursu.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

S přihlédnutím k tomu, že k úhradě části pohledávek oddělených věřitelů došlo před 1. květnem 2000 (v dubnu 2000), přezkoumal Nejvyšší soud správnost postupu soudu v uvedeném směru podle ustanovení zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném před tímto datem, to jest ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb.

Podle ustanovení § 28 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva dle § 553 občanského zákoníku nebo postoupením pohledávky dle § 554 obč. zák. (dále jen „oddělení věřitelé“), mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna (odstavec 1). Výtěžek zpeněžení vydá správce odděleným věřitelům se souhlasem soudu. Nebyla-li zajištěná pohledávka plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 (odstavec 2). Oddělení věřitelé se z výtěžku zpeněžení uspokojí podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod jejich nároku na oddělené uspokojení. Pro pořadí zákonného zástavního práva je rozhodující den jeho záznamu v katastru nemovitostí (odstavec 3). Podle odstavce 4 pak jestliže výtěžek ze zpeněžení ostatního majetku patřícího do podstaty nepostačuje k úhradě odměny a výdajů správce a k úhradě nákladů spojených s udržováním a správou podstaty a odměnu a výdaje správce nelze v plném rozsahu uhradit ani ze zálohy na náklady konkursu (§ 5), lze odděleným věřitelům vydat nejvýše 70 % výtěžku ze zpeněžení na ně připadajícího podle odstavce 1. Zbývající část se vypořádá při rozvrhu (§ 32 odst. 1).

Podle ustanovení § 31 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 nároky na vyloučení věci z podstaty (§ 19 odst. 2), pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2), nároky na oddělené uspokojení (§ 28) a pracovní nároky (§ 31 odst. 3) lze uspokojit kdykoli v průběhu konkursního řízení. Jiné nároky lze uspokojit jen podle pravomocného rozvrhového usnesení (odstavec 1). Pohledávkami za podstatou, pokud vznikly po prohlášení konkursu, jsou i hotové výdaje a odměna správce podstaty a náklady spojené s udržováním a správou podstaty (odstavec 2 písm. a/ a b/).

Z ustanovení § 32 odst. 1 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 pak plyne, že v rozvrhu se uspokojí nejprve pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2), pohledávky na oddělené uspokojení neuhrazené z důvodu uvedeného v § 28 odst. 4 a pracovní nároky (§ 31 odst. 3). Nepostačuje-li výtěžek ze zpeněžení podstaty na úhradu všech těchto pohledávek, uspokojí se nejprve hotové výdaje a odměna správce nekryté zálohou na náklady konkursu, poté náklady spojené s udržováním a správou podstaty a konečně pohledávky na oddělené uspokojení; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně.

Dle výše citovaného ustanovení § 28 odst. 1 ZKV patří mezi oddělené věřitele, jejichž pohledávka může být v konkursu uspokojena i před rozvrhem z výtěžku prodeje věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna, i věřitelé pohledávek zajištěných zástavním právem, zde konkursní věřitelé č. 9 a 13. Ze skutkových závěrů soudů nižších stupňů se podává, že k zajištění pohledávek obou konkursních věřitelů sloužila jedna a táž nemovitost (obchodní dům D. v kat. úz. a obci N.); výtěžek zpeněžení této nemovitosti činil 4 500 000 Kč, přičemž podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod jejich nároku na oddělené uspokojení (§ 28 odst. 3 ZKV), měl být z výtěžku zpeněžení jako první uspokojen dovolatel. Současně byly naplněny předpoklady postupu podle § 28 odst. 4 ZKV, takže

zbývalo určit, zda částky vyplacené před rozvrhem odděleným věřitelům vskutku odpovídají 70 % výtěžku ze zpeněžení na ně připadajícího podle § 28 odst. 1 ZKV. Postup soudů nižších stupňů při výpočtu částek rozdělených před rozvrhem (podle zákona o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 30. dubna 2000) mezi oddělené věřitele nebyl správný. Vada v úsudku soudu nižších stupňů spočívá v tom, že podle jimi podaného výkladu ustanovení § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 se zčásti (bez opory v zákoně) prosadil princip paritního uspokojení oddělených zástavních věřitelů, jejichž zástavní práva váznou na téže zástavě, oproti zákonem zakotvenému požadavku jejich uspokojení podle pořadí (srov. opět § 28 odst. 3 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000, § 151b odst. 2 a § 151c odst. 1 občanského zákoníku ve znění účinném do 31. prosince 2000); narušit princip uspokojení zástavních věřitelů podle doby vzniku zástavního práva však nebylo záměrem této úpravy.

Chybná východiska soudů nižších stupňů lze demonstrovat na příkladu:

Zredukujeme-li výchozí předpoklady, za nichž lze přikročit k dřívějšímu částečnému uspokojení oddělených věřitelů v konkursu, na situaci, kdy

- 1) výtěžek zpeněžení nemovitosti sloužící k zajištění pohledávek dvou oddělených věřitelů činí 2 000 000 Kč
 - 2) pohledávka v pořadí prvního odděleného věřitele činí 1 000 000 Kč
 - 3) pohledávka v pořadí druhého odděleného věřitele činí 2 000 000 Kč a
 - 4) odměna a výdaje správce a náklady spojené s udržováním a správou podstaty činí 600 000 Kč,
- pak podle metody výpočtu zvolené soudy nižších stupňů by v pořadí první oddělený věřitel obdržel před rozvrhem na úhradu své pohledávky částku 700 000 Kč, to jest 70 % z částky 1 000 000 Kč.

Na v pořadí druhého odděleného věřitele podle této úvahy připadá rovněž 700 000 Kč, jako 70 % z částky 1 000 000 Kč, jelikož z výtěžku zpeněžení zástavy ve výši 2 000 000 Kč už 1 000 000 Kč „připadlo“ na v pořadí prvního odděleného věřitele (jemuž se ovšem ve skutečnosti dostalo jen 700 000 Kč). K vypořádání při rozvrhu (srov. § 28 odst. 4, druhou větu, ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000) tak zbyde 600 000 Kč.

Zůstanou-li odměna a výdaje správce a náklady spojené s udržováním a správou podstaty ke dni rozvrhu na částce 600 000 Kč, pak by v intencích § 32 odst. 1 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 měla být právě tato pohledávka uhrazena ze zbylého výtěžku zpeněžení ve výši 600 000 Kč jako první; oddělení věřitelé by již při rozvrhu neobdrželi ničeho.

Je-li popsaná metoda správná, musí být stejného výsledku dosaženo, i když budou oddělení věřitelé uspokojeni z výtěžku zpeněžení zástavy až při rozvrhu (nedostane-li se jim před rozvrhem na úhradu jejich pohledávek z výtěžku zpeněžení zástavy ničeho); tak tomu ovšem není. Podle ustanovení § 32 odst. 1 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 by v uvedeném příkladu byly z celého výtěžku zpeněžení zástavy (ze 2 000 000 Kč) při rozvrhu nejprve uspokojeny pohledávky za podstatou ve výši 600 000 Kč (§ 31 odst. 1 písm. a/ a b/ ZKV). Ze zbývajících 1 400 000 Kč by v pořadí prvnímu oddělenému věřiteli připadlo celkem 1 000 000 Kč a v pořadí druhému oddělenému věřiteli celkem 400 000 Kč. Závěr, podle kterého při nezměněných vstupních údajích obdrží v pořadí první oddělený věřitel při uspokojení před rozvrhem (postupem dle § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000) méně (a v pořadí druhý oddělený věřitel naopak více), než kdyby stejná částka byla mezi oddělené věřitele rozdělena až při rozvrhu, logicky nemůže obstát.

Kritiku postupu odvolacího soudu dovolatel mimo jiné podpořil úvahou, že odvolací soud přistoupil k uspokojení odděleného věřitele tak, že mu lze (z dovolatelova pohledu nesprávně) vydat nejvýše 70 %

jeho pohledávky. Potud ovšem dovolatel brojí proti závěru, který napadené rozhodnutí neobsahuje. Odvolací soud (byť jeho další výpočet byl chybný) vyšel při formulaci svých závěrů o procentuálním uspokojení odděleného věřitele z hodnoty výtěžku zpeněžení zástavy, nikoli z hodnoty pohledávky tohoto věřitele. K tomu lze pro úplnost dodat, že interpretace 70 % výtěžku ze zpeněžení připadajícího na oddělené věřitele podle ustanovení § 28 odst. 1 ZKV jako částky, jež se v případě, že výtěžek zpeněžení zástavy převyšuje výši pohledávky odděleného (zajištěného) věřitele, vypočte z této pohledávky (100 %), by rovněž vedla k popření smyslu ustanovení § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000. Taková metoda výpočtu totiž zcela selhává, je-li výtěžek zpeněžení zástavy podstatně nižší než zajištěná pohledávka. To lze opět demonstrovat na příkladu:

- 1) Bude-li výtěžek zpeněžení nemovitosti sloužící k zajištění pohledávky odděleného věřitele činit 2 000 000 Kč
 - 2) jediný oddělený věřitel bude mít pohledávku ve výši 10 000 000 Kč a
 - 3) odměna a výdaje správce a náklady spojené s udržováním a správou podstaty budou činit 100 000 Kč,
- pak by ani při postupu dle § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 nebylo co přikázat k rozvrhu, neboť 70 % z 10 000 000 Kč činí 7 000 000 Kč a celý výtěžek zpeněžení zástavy ve výši 2 000 000 Kč by ještě před rozvrhem obdržel oddělený věřitel.

Hovoří-li ustanovení § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 o „výtěžku ze zpeněžení na ně (to jest na oddělené věřitele) připadajícího podle odstavce 1,“ nejde zásadně o jinou situaci než tu, jež např. při úpravě práv zástavních věřitelů obecně (mimo konkursní poměry) upravuje ustanovení § 165 odst. 1 občanského zákoníku ve znění účinném od 1. ledna 2001 (podle věty první citovaného ustanovení platí, že není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy). Pro dobu před 1. lednem obsahovalo významově shodnou formulaci ustanovení § 151a odst. 1 obč. zák. Mají-li oddělení věřitelé podle § 28 odst. 1 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 „právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna“, pak výtěžkem zpeněžení „na ně připadajícího“ právě podle tohoto ustanovení logicky nemůže být nic jiného než celá částka, dosažená zpeněžením té věci, práva nebo pohledávky, jež jejich pohledávku zajišťuje (čistý výtěžek zpeněžení po odpočtu nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci). V prvním z výše uvedených příkladů, podle nějž

- 1) výtěžek zpeněžení nemovitosti sloužící k zajištění pohledávek dvou oddělených věřitelů činí 2 000 000 Kč
 - 2) pohledávka v pořadí prvního odděleného věřitele činí 1 000 000 Kč
 - 3) pohledávka v pořadí druhého odděleného věřitele činí 2 000 000 Kč a
 - 4) odměna a výdaje správce a náklady spojené s udržováním a správou podstaty činí 600 000 Kč,
- by tedy 70 % výtěžku ze zpeněžení připadajícího na tyto oddělené věřitele tvořilo 70 % z částky 2 000 000 Kč, to jest 1 400 000 Kč, z nichž by v pořadí první oddělený věřitel před rozvrhem obdržel 1 000 000 Kč a v pořadí druhý oddělený věřitel 400 000 Kč.

Na základě výše uvedeného lze pro danou věc uzavřít, že činil-li výtěžek zpeněžení zástavy 4 500 000 Kč, pak 70 % výtěžku ze zpeněžení připadajícího na oddělené konkursní věřitele č. 9 a 13 odpovídá částka 3 150 000 Kč. Jelikož celková výše zajištěné pohledávky konkursního věřitele č. 9 činila 4 000 000 Kč a celková výše zajištěné pohledávky konkursního věřitele č. 13 činila 1 016 428,85 Kč, měla být postupem podle § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném do 30. dubna 2000 vyplacena konkursnímu věřiteli č. 13 (jako oddělenému /zajištěnému/ věřiteli s prvním pořadím) částka 1 016 428,85 Kč (čímž by byla jeho pohledávka beze zbytku uspokojena), konkursnímu věřiteli č. 9 (jako v pořadí druhému oddělenému /zajištěnému/ věřiteli) částka 2 133 571,15 Kč a zbylých 1 350 000 Kč mělo být vyhrazeno k rozvrhu.

Zbývá určit, jak se skutečnost, že konkursnímu věřiteli č. 13 bylo na úhradu jeho pohledávky v době před 1. květnem 2000 vyplaceno z výtěžku zpeněžení zástavy pouze 711 500,20 Kč, promítá do rozvrhu, který byl proveden již podle ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákona č. 105/2000 Sb.

Nejvyšší soud především poznamenává, že přechodná ustanovení obsažená v článku II. zákona č. 105/2000 Sb. pod body 2. až 7. se řešením otázky, zda – s přihlédnutím k tomu, že část pohledávek oddělených věřitelů byla podle skutkových závěrů soudů obou stupňů uspokojena ještě před rozvrhem (v dubnu 2000) a že rozvrhové usnesení bylo vydáno po 1. květnu 2000 – rozvrh výtěžku zpeněžení majetku konkursní podstaty již bylo zapotřebí provést podle ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákona č. 105/2000 Sb., výslovně nezabývají. Odpověď bylo tudíž nutné odvodit z bodu 1., věty první, tohoto článku, podle kterého „není-li dále stanoveno jinak, platí tento zákon i pro řízení zahájená před jeho účinností; právní účinky úkonů, které v řízení nastaly před účinností tohoto zákona, zůstávají zachovány“. Nejvyšší soud pak již ve stanovisku svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. června 1998, uveřejněném pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, pod bodem XII, str. 180 (356), vysvětlil, že uvedená formulace vyjadřuje tradiční zásadu procesního práva o časových mezích procesních zákonů. Z povahy procesního práva plyne, že změny, které přináší procesní právo nové, mohou působit výlučně ode dne nabytí účinnosti nového zákona, a to i pro řízení, jež byla zahájena před jeho účinností. Účinky procesních úkonů účastníků i soudu, které s nimi spojovala či nespojovala dřívější procesní úprava, však zůstávají zachovány.

S přihlédnutím k tomu, že s přihláškou pohledávky a jejím zjištěním se v konkursním řízení ještě nespojuje (a to ani u oddělených věřitelů) právo na výplatu konkrétní částky z majetku konkursní podstaty úpadce konkursnímu věřiteli (to konečným způsobem zakládá až rozvrhové usnesení), lze přisvědčit závěru, že soud prvního stupně musel výtěžek zpeněžení majetku konkursní podstaty rozvrhnout podle ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání ve znění zákona č. 105/2000 Sb., byť pohledávky konkursních věřitelů byly přezkoumány a zjištěny před 1. květnem 2000.

Ustanovení § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném od 1. května 2000 nově určuje, že oddělení věřitelé se podle tohoto ustanovení uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího.

Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří. Od téhož data zákon o konkursu a vyrovnání v § 28 odst. 2 výslovně říká to, co bylo dosud dovozováno pouze výkladem, totiž že správce vydá odděleným věřitelům se souhlasem soudu výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky a pro tento „čistý výtěžek zpeněžení“ zavádí legislativní zkratku (dále jen „výtěžek zpeněžení“).

Podle nového znění zákona tedy již nelze před rozvrhem odděleným věřitelům vydat více než 70 % (čistého) výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Navíc ta část pohledávky odděleného věřitele, která nebyla uspokojena z výtěžku zpeněžení, se pro účely uspokojení při rozvrhu zařazuje do třídy, do které podle své povahy patří, a nelze ji tedy (jako dříve) uspokojit před uspokojením podle tříd.

Tomu koresponduje i změněná dikce § 32 ZKV, podle kterého s účinností od 1. května 2000 platí, že v rozvrhu se uspokojí nejdříve dosud nezaplacené pohledávky za podstatou (§ 31 odst. 2) a pracovní nároky (§ 31 odst. 3). Nepostačuje-li výtěžek zpeněžení podstaty na úhradu všech těchto pohledávek, uspokojí se nejdříve hotové výdaje a odměna správce, potom náklady spojené s udržováním a správou podstaty, poté soudní poplatek za konkurs, poté pohledávky výživného ze zákona; ostatní pohledávky se uspokojí poměrně (odstavec 1). Po úplném uspokojení pohledávek podle odstavce 1 se pohledávky uspokojí podle svého zařazení do tříd. Ze zbývajících výtěžku ze zpeněžení konkursní podstaty připadá 30 % na první třídu a 70 % na druhou třídu. Nebudou-li v některé třídě vyčerpány

všechny prostředky, připadající na uspokojení do ní patřících pohledávek, přesunou se tyto prostředky do bezprostředně následující třídy (odstavec 2). Nelze-li plně uspokojit všechny pohledávky patřící do téže třídy, uspokojí se tyto pohledávky poměrně. Neuspokojené pohledávky či jejich části z první třídy se uspokojují ve třídě druhé (odstavec 3).

Při dalších úvahách pak lze ponechat stranou znění ostatních odstavců cit. ustanovení, když zejména nejde o situaci, kdy by úpadcem byla banka (odstavec 5) nebo emitent podřízených dluhopisů podle zvláštního právního předpisu (odstavec 7, doplněný do zákona o konkursu a vyrovnání novelou provedenou s účinností od 1. ledna 2001 zákonem č. 368/2000 Sb.).

Z toho, že zákon o konkursu a vyrovnání s účinností od 1. května 2000 výslovně (v § 32) nepočítá s tím, že by byly v rozvrhu přednostně uspokojeny pohledávky na oddělené uspokojení, nelze usuzovat, že by tím bylo v době rozvrhu jakkoli omezeno právo oddělených věřitelů na výplatu výtěžku zpeněžení připadajícího na ně v rozsahu formulovaném od uvedeného data v § 28 odst. 4 ZKV. Potud se totiž na ně vztahuje novelou nedotčené ustanovení § 31 odst. 1 ZKV. Jinak řečeno, nedostalo-li se oddělenému věřiteli zcela nebo zčásti 70 % výtěžku zpeněžení na něj připadajícího podle § 28 ZKV do dne rozvrhu, musí být jeho pohledávka z téhož zdroje v udaném rozsahu uhrazena (příslušná částka vyplacena či doplacena) při rozvrhu. Jelikož pro výklad sousloví „70 % výtěžku zpeněžení na něj připadajícího“ užitého v ustanovení § 28 ZKV ve znění účinném od 1. května 2000 platí vše, co na toto téma bylo řečeno k výkladu cit. ustanovení před uvedeným datem, lze uzavřít, že dovolateli mělo být v rámci rozvrhu doplaceno dalších 304 928,65 Kč, čímž měla být jeho pohledávka beze zbytku uspokojena. Naopak se již neměl podílet ani v rozsahu částky 3038,65 Kč na rozvrhu výtěžku zpeněžení jiného majetku konkursní podstaty.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, který měl částku přikázanou rozvrhem dovolateli za odpovídající, tudíž ve světle výše formulovaných závěrů neobstojí a dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. byl uplatněn právem. Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil; protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, dopadají i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i je a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).

S ohledem na to, že částka 304 928,65 Kč, která měla být doplacena dovolateli jako zbytek do výše 70 % výtěžku zpeněžení zástavy na něj připadajícího dle § 28 odst. 4 ZKV ve znění účinném od 1. května 2000, se v konkursní podstatě v současné době již nenachází, protože byla ještě před rozvrhem nesprávně vyplacena v pořadí (až) druhému oddělenému věřiteli (konkursnímu věřiteli č. 9), jemuž se místo 2 133 571,15 Kč dostalo na úhradu jeho zajištěné pohledávky 2 438 499,80 Kč, bude možné přistoupit ke konečnému rozvrhu až poté, co tuto částku správce konkursní podstaty vymůže od konkursního věřitele č. 9 (jako bezdůvodné obohacení získané plněním na základě právního důvodu – usnesení soudu prvního stupně, ze dne 27. dubna 2000, a tímto rozhodnutím odklizovaného rozvrhového usnesení – který později odpadl) zpět do konkursní podstaty nebo poté, co tuto částku konkursní věřitel č. 9 uhradí přímo dovolateli (bude-li s přímou úhradou mezi těmito věřiteli souhlasit správce konkursní podstaty a konkursní soud).